

Utbytbara läkemedel – vad är det som gäller?

Enligt lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner m.m. är apoteken skyldiga att byta det förskrivna läkemedlet mot det billigaste likvärdiga läkemedel som finns tillgängligt. Denna utbytbarhet gäller dock endast läkemedel som omfattas av läkemedelsförmånen.

Vem beslutar?

Läkemedelsverket beslutar på produktnivå vilka läkemedel som är utbytbara och publicerar en lista över dessa. Beslut om vilket läkemedel som är det billigaste tillgängliga av varje förpackningsstorlek fattas av däremot av en annan myndighet, Tandvårds- och Läkemedelsförmånsverket (TLV).

När ska apoteken använda utbytesvaror?

Apoteken ska enligt en instruktion från TLV byta utbytbara läkemedel om det finns en billigare jämförbar förpackning.

Endast om två förpackningar, eller fler, är jämförbara ska farmaceuten på apoteket genomföra ett utbyte. Med medicinskt likvärdiga läkemedel avses i regel produkter med samma aktiva substans, styrka och beredningsform i motsvarande förpackningsstorlek. Medicinskt likvärdiga läkemedel kan ha olika produktnamn, tillsatsämnen, utseende och produktinformation i produktresuméen och bipacksedeln. Det sistnämnda beror på att läkemedel godkänns gemensamt inom EU och att det finns olika synsätt inom Europa på hur information utformas, t.ex. kan ett generikum ha en annorlunda varningstext och vissa skillnader i indikation än motsvarande originalläkemedel i Sverige.

När får ett läkemedel inte bytas ut?

- Om förskrivaren motsatt sig ett utbyte på medicinska grunder (t.ex. allergi mot färg- eller fyllnadsämnen, patienter med särskilt behov av kontinuitet där det bedöms att patienten inte kan hantera läkemedel med olika namn och utseende),

- Om patienten själv väljer att betala prisskillnaden mellan det förskrivna läkemedlet och det billigaste utbytbara läkemedlet.

Förskrivare rekommenderas att föra en dialog med patienten om att utbyte av läkemedel på apotek innebär att:

- patienten får tillgång till ett billigare men medicinskt likvärdigt läkemedel som innehåller samma aktiva substans som originalet,
- skillnader kan förekomma vad gäller produktnamn, hjälpämnen t.ex. färgämnen, förpackningstyp och information i bipacksedeln,
- samtliga läkemedel har granskats och godkänts av Läkemedelsverket vad gäller kvalitet, säkerhet, effekt och utbytbarhet.

Apoteken har upplysningsskyldighet

Apoteken måste upplysa patienten om att utbyte sker. De är också skyldiga att upplysa patienten om rätten att mot betalning av mellanskillnaden få det förskrivna läkemedlet. Patienten kan också välja att i stället för det billigaste tillgängliga läkemedlet, få ett annat utbytbart läkemedel än det förskrivna, men betalar då hela kostnaden själv (för ytterligare information – kontakta TLV). När utbyte sker, ska apoteken skriftligen underrätta förskrivaren.

Vad bör förändras?

Det finns offentligt finansierade generiska läkemedel som idag inte finns på utbyteslistan. Läkemedelsverket utvärderar medicinsk utbytbarhet men tar inga ekonomiska hänsyn vid den bedömningen. Tandvårds och Läkemedelsförmånsverket utvärderar ekonomiskt perspektiv men har inget inflytande på medicinsk utbytbarhet. Idag finns det inte något samordnat helhetsansvar när det gäller utbytbarhet. Vi anser att TLV bör ges det övervägande ansvaret för hela substitutionen och avväga ekonomiska besparingar mot medicinsk risk.